

Utenriks- og forsvarskomiteen

Oslo, 3.11.2025

Styrke Norges forsvarsevne – hvordan utløse mer kapasitet i uavhengig instituttsektor

FFA takker for muligheten til å møte i komiteens budsjettøring 28.oktober 25 og vil med dette svare ut spørsmål fra representanten Jonas Sayed Andersen ang unødvendige systembarrierer i forsvarssektoren som hindrer at de uavhengige forskningsinstituttene kapasitet benyttes mer til å styrke Norges forsvarsevne.

FoU føringene i LTP for forsvarssektoren og forslaget om et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning er banebrytende. I realisering av dette, er den foreslått investeringen fra Forsvarsdepartementet og Kunnskapsdepartementet på en tverrsektoriell FoU-satsing i Forskningsrådets konkurransearena for økt forsvarsevne, sikkerhet og beredskap et viktig grep.

Her ligger det et vesentlig potensial for styrket totalberedskap og forsvarsevne, samt en samfunnsøkonomisk gevinst, i å utnytte de uavhengige forskningsinstituttene kapasitet. Det kan gjøres bl.a. ved å gi dem legitimitet i forsvarssektorens forskningsaktivitet.. Legitimitet kan, om nødvendig, gis gjennom prekvalifisering eller andre godkjenningsordninger som omfatter faglig og sikkerhetsmessig vurdering¹.

1. Følgende barrierer for uavhengige forskningsinstitutters bidrag bør fjernes:

- Sikkerhetsklarering bør kunne saksbehandles på 1-2 mnd. I dag hindres aktuelle samarbeidsprosjekter p.g.a. for lang ventetid på sikkerhetsklarering. Instituttene har utviklet sin egen kompetanse i verdivurdering gjennom bl.a. implementering av eksportkontrollforskriften, men vi ser også behovet for å styrke kunnskapsnivået i tiden fremover. Her etterlyser vi et både kurstilbud og kort vei til ressurspersoner hos NSM og SKM.
- Forsvarsdepartementet bør tilrettelegge for dialog med forsvarssektorens behovseiere. Gjensidig utveksling av behov og muligheter mobiliserer instituttene forskningskapasitet og kan synliggjøre nye muligheter for forsvaret. Det ligger et langsiktig utviklingspotensial i dette, men det er også aktuelt på kort sikt, bl.a. for utvikling av søknader til European Defence Fund.
- De uavhengige instituttene i samarbeid med behovseiere i Forsvaret bør gis adgang til å fremme prosjektforslag for Forsvarets forskningsforum.
- Et utvidet forskningssamarbeid i forsvarssektoren må innebære akseptable kontraktsvilkår for alle parter. Det er ønskelig at man ser på de eksisterende vilkårene for forsvarsindustrielle FoU-samarbeidsprosjekter, med tanke på royalties og bruksrett til bakgrunn, samt FFI sin rolle som både forvaltningsorgan og potensiell deltaker i et åpent konkurransemarked. I visse tilfeller deltar FFI på lik linje med andre forskningsinstitutter i åpne konkurransearenaer som Forskningsrådet og EU-programmer.

¹LTP for forsvarssektoren kap. 10.1.3.2.

2. Direkte tildeling gjennom tematisk grunnbevilgning

De uavhengige instituttene er i sin natur innrettet mot forskning for anvendelse, er fleksible og kan levere forskning og teknologiutvikling raskt.

En direkte tildeling av tematisk grunnbevilgning til forskningsinstitutter med forsvarsrelevante fagområder bør vurderes. Grunnbevilgningen kan benyttes til kompetansebygging og nettverksbygging, men ikke til økonomisk aktivitet.

I dette tilfellet kan en grunnbevilgning bidra til både kompetanseløft og kunnskapsberedskap ved å være innrettet for å støtte deltagelse i NATO Science and Technology Organization. Det er den viktigste arenaen i Europa for utvikling av forsvarsrettet FoU. Instituttene kan videre ta en større rolle i utdanningssamarbeid gjennom veiledning av masterstudenter og PhD-stipendiater. Instituttene InstPhD kan også styrkes med relevans for forsvarssektoren.

3. Ta i bruk forskningsinstituttene eksisterende infrastruktur

De sivile forskningsinstituttene har mange små og store nasjonale forskningsinfrastrukturer som til dels er offentlig delfinansiert og til dels finansiert av instituttene selv. Disse bør utnyttes også i forsvarsforskning.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad

Daglig leder FFA

Forskningsinstituttene Fellesarena organiserer de 33 selvstendige forskningsinstituttene som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra Forskningsrådet, til sammen 7300 årsverk og 14 mrd kr i årlig omsetning, derav 1,9 mrd kr fra utlandet. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt, tverrfaglig og målrettet forskning. Forskningen er innrettet mot samfunnsutfordringene og bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Forskningsinstituttene er forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og akseleratorer for omstilling i samfunnet.